

Veehouderij

Onderzoeksprogramma Veehouderij

Programmatitel en looptijd

Ontwikkeling van duurzame veehouderij op biologische bedrijven. Looptijd 2000 tot en met 2004 (Praktijkonderzoekprogramma)

Thema's

- melkvee (met BIOVEEM);
- varkens (met BIOVAR);
- pluimvee (met EKOPLUIM);
- diergezondheid;
- bedrijfseconomie;
- bedrijfsvoering.

Waarom

De veehouderij loopt aan tegen verschillende technische problemen. Dat varieert van de vraag naar de mogelijkheid verenkijkerij bij kippen te verminderen tot wat voor biologisch voor gespeende biggen kunnen krijgen of wat de beste bemestingsstrategie is voor grasland. Antwoorden op deze vragen zijn nodig om de bedrijven in deze groeiende tak te ondersteunen. Daarnaast zijn de antwoorden ook bruikbaar voor gangbare veehouders.

Uitvoering

Praktijkonderzoek van Animal Sciences Group in samenwerking met andere divisies Animal Sciences Group, Agrotechnology & Food Innovations, LEI, Alterra, Rikilt, Plant Research International

Meer info bij

Hans Spoolder, telefoon 0320 293 532 of e-mail hans.spoolder@wur.nl
Website: www.biologischeveehouderij.nl
Biofoon, voor alle technische vragen over biologische veehouderij: 0800 246 00 00

Zeugen willen rond kunnen draaien

De nieuwe stal voor kraamzeugen in praktijkcentrum Raalte lijkt een schot in de roos. De zeugen hebben voldoende ruimte om rond te kunnen draaien voordat ze gaan liggen. Blijft een big dan nog liggen dan krijgt die de 'wroet-schijf' van zijn moeder tegen zich aan en is weg. Zo probeert de zeug doodliggen te voorkomen. Bovendien loopt de zeug keurig naar buiten om te mesten. Het binnenhok blijft redelijk schoon, essentieel om het werk voor de varkenshouder aangenaam te houden.

Het is een wereldwijd probleem: De biggensterfte op een biologisch varkensbedrijf is 5 tot 20 procent hoger dan op een gangbaar bedrijf. De onderzoekers wisten uit eerder oriënterend onderzoek en uit het buitenland dat dat voor een deel ligt aan de zeug zelf. Oudere zeugen liggen vaker biggen dood doordat ze wat zwaar-

der zijn en minder snel kunnen reageren als een big gilt. Maar als de big zelf slecht eet en drinkt dan is hij te slap om weg te vluchten als de zeug wil gaan liggen. Op veel biologische bedrijven is de klimaatregeling niet optimaal waardoor de biggen verkleumen. Vervolgens drinken ze minder biest. Koude en hongerige biggen willen dicht tegen de moeder aan liggen met de grotere kans op doodliggen.

De onderzoekers ontwierpen een stal waar de biggen zo snel mogelijk naar hun eigen ruimte gaan en waarbij de zeug toch veel ruimte heeft. Daarvoor maakten ze het biggenest driehoekig. Bovendien lokt verwarming in dit nest de biggen weg van hun moeder. De stal is pas kort in gebruik. Voor harde cijfers moeten er eerst meer rondes gedraaid worden

Naast het biggenest is er voldoende ruimte voor de zeug om zich te kunnen bewegen

Verhoog aandeel klaver vóór omschakeling

Alleen met klaver in het gras kunnen biologische melkveehouders voldoende stikstof binnen hun systeem krijgen. Daarom is het verstandig pas op biologisch over te gaan als de klaver goed in het grasland zit, is het advies van Ina Pinxterhuis, melkveehouderijdeskundige bij Animal Sciences Group. "Klaver heeft wel een paar jaar nodig, anders is de terugval in productie gigantisch." Pinxterhuis baseert zich op proeven op Praktijkcentrum Aver Heino. Dat test wat de beste manier is om klaver in het gras te krijgen, maar ook welk beheer het beste voldoet om die klaver te behouden. Op jaarbasis is een aandeel van veertig tot vijftig procent klaver in het gras het beste.

Scheuren van gras en opnieuw inzaaien met een mengsel van gras en klaver is de beste manier om te beginnen. Doorzaaien kan ook maar de slagingskans blijkt toch vrij klein. Of het goed gaat is vooral afhankelijk van het weer. Zit de klaver er eenmaal goed in dan zijn de

Voor een goede stikstofvoorziening is veertig tot vijftig procent klaver in het gras nodig

problemen nog niet voorbij. Pinxterhuis: "Het blijft heel moeilijk om het klaveraandeel echt te sturen en in stand te houden. Stel dat je het net hebt gemaaid en het regent dan weken niet. Dan verbrandt alles. Terwijl het normaal wel goed is om kort te maaien omdat er dan veel

licht onderin de stoppel komt waardoor de klaver goed uitstoelt." Pinxterhuis wil graag nog werken aan praktische hulpmiddelen, zoals een computerprogramma, waarmee de boer het aandeel klaver goed kan beheren.

Sector luistert naar consument

Alle biologische vleeskuikenhouders willen wel weten hoe het staat met de besmetting van hun product met salmonella en campylobacter. Dat is iets wat Bas Rodenburg duidelijk is geworden uit een onderzoek onder dertien Nederlandse biologische vleeskuikenhouders. "De consument maakt zich zorgen over voedselveiligheid,

merken de vleeskuikenhouders. Ze willen nu wel eens laten zien hoe het werkelijk zit op hun bedrijven."

Op dit moment analyseert de Animal Sciences Group al monsters van het water, de mest en het voer om de besmetting te achterhalen. In combinatie met de gegevens van de bedrijven

moet dit handvatten bieden om mogelijke infecties aan te pakken. Naast voedselveiligheid willen de onderzoekers ook aan de slag met andere vragen van de boeren. Daarom staat voor eind dit jaar een workshop gepland met de vleeskuikenhouders.

Ridderzuring op melkveebedrijf verdrijven met verassen zaad

Over een paar jaar moet het melkveebedrijf van Erik Ormel in het Gelderse De Heurne (bij Dinxperlo) verlost zijn van de ridderzuring. Tenminste, als de proef slaagt. Slaagt hij niet dan is in ieder geval duidelijk dat deze methode op zijn bedrijf niet werkt.

Ormel is een van de deelnemers aan Bioveem, waarbij onderzoekers de melkveehouders helpen met oplossingen zoeken voor specifieke problemen. De melkveehouder wilde wel eens weten of er een andere manier dan uitsteken was om de ridderzuring kwijt te raken. Nu wordt zaad van de planten verzameld, verbrand en de as over een deel van het perceel gestrooid. De andere helft blijft onbehandeld. In de biologisch-dynamische leer wordt dit als

manier aanbevolen om binnen een paar jaar voorgoed verlost te zijn van het lastige onkruid. Ormel: "Het is nog nooit echt aangetoond dat het werkt. Nu helpt het Louis Bolk Instituut met de proef."

Ormel vindt het haast logisch dat hij meedoet met Bioveem. "Als je biologisch boert ben je sowieso aan het experimenteren. Met Bioveem krijg je daar nog wat hulp bij. Dingen die je niet zo snel in je eentje zou doen, probeer je nu wel." Eigenlijk zou er nog veel meer van dit soort onderzoek op praktijkbedrijven moeten gebeuren, vindt hij. "Dan zouden de praktijkcentra zich kunnen richten op onderzoek met voorzieningen die wij niet hebben, zoals de mogelijkheid om individueel te voeren."

Melkveehouder Erik Ormel: 'Experimenteren hoort bij biologisch boeren, het onderzoek helpt daarbij'

De reeks 'biologisch onderzoekbericht' geeft een impressie van elk onderzoeksprogramma op het gebied van biologische landbouw en voeding van Wageningen UR. Het is een uitgave van het Innovatiecentrum Biologische Landbouw in opdracht van het Koepelprogramma Biologische Landbouw en wordt gefinancierd door het ministerie van LNV.

De onderzoeksprogramma's passen in de doelstelling van de overheid om in 2010 een biologisch landbouwareaal te hebben van 10%. Meer info: www.biologischelandbouw.net